

»håndværk« ud fra antallet af beskæftigede. Grænsen er 20. Definitionen adskiller sig således stærkt fra den ældre grænselinie ved 6 medarbejdere. Forfatteren er imidlertid selv opmærksom på de definatoriske vanskeligheder, men der må nødvendigvis vælges »simple og målelige definitioner«, da det ikke er muligt i praksis at arbejde med en sammensat og kompliceret definition.

Bogen er stærkt kronologisk disponeret, og i hvert tidsafsnit belyses håndværkets betydning statistisk. Der er næppe tvivl om, at værket vil blive stående længe, da det på værdifuld vis supplerer ældre fremstillinger. Det skal imidlertid siges, at bogen på den anden side har en række mangler, forstået sådan, at mange spørgsmål af mere kvalitativ karakter står tilbage. Vi mangler således »liv« i håndværkerne, selv om mange særdeles fine billeder søger at råde bod herpå. Der mangler undersøgelser om social rekruttering, virksomhedernes økonomi, finansiering og politiske bindinger. Der læses nok om Erhvervspartiet og HS-bevægelsen (Håndværkernes Sammenlutning), men det politiske aspekt er alligevel ikke integreret gennem hele værket. Forholdet til detailhandlerbevægelsen i årene op til første verdenskrig, etableringen af de mange lokale håndværkerbanker; kooperationens fremvækst og kommunesocialismen er også for mangelfuldt skildret. Det gælder også hele spørgsmålet omkring sociale stiftelser og dermed håndværkerstandens syn på sig selv. Der er også forholdet omkring mesterlæren og den faglærte håndværker, der »forråder« håndværkerstanden ved at vandre til industrien, og derved påfører hård konkurrence.

Et gennemgående træk er forfatterens meget positive syn på håndværket, dets beskæftigelsesværdi for sam-

fundet og dets fine kvalitetsprodukter.

På trods af de kritiske indvendinger må man håbe, at bogen må finde ind på landets mange gymnasiebiblioteker.

Henrik Fode

Flemming Kiilsgård Madsen: *Naturfredningssagens historie i Danmark*. (Odense Universitets forlag, 1979). 191 s., 120,25 kr.

Naturligvis skulle også naturfredningssagens historie skrives. Udgangspunktet er et speciale i historie ved Odense Universitet fra 1976. Siden blev forfatteren opfordret af Danmarks Naturfredningsforening til at færdiggøre sin fremstilling til denne bog.

Resultatet er blevet en nydelig publikation, trykt på kraftigt papir. Bogen indeholder 24 tegninger af fredede områder af Johannes Larsen og Andreas Friis foruden nogle få fotografier, især portrætter af naturfredningssagens forkæmpere.

Bogen er opbygget strengt kronologisk, dvs. at den følger de enkelte fredningsloves veje fra den første spæde politiske formulering til endelig vedtagelse. Der indledes med Fredsskovsforordningen i 1805, og der afsluttes med loven om by og landzoner fra 1973.

Forfatteren undlader desværre at komme ind på en lang række nærliggende spørgsmål, og det efterlader læseren i et tomrum. Bogen kan derfor ikke siges at være den endelige fremstilling af naturfredningssagen i Danmark. De sociale, økonomiske og politiske konsekvenser af lovene berøres ikke. Kræfterne bag naturfredningssagen søges ikke analyseret, ligesom der heller ikke forsøges på en samlet vurdering af de politiske partiers holdning til spørgsmålet; der har ellers nok været talrige eksempler på modstående

interesser. Nævnes bør det også, at forfatteren heller ikke søger at sætte den danske naturfredning ind i en større international sammenhæng. Det må derfor konkluderes, at bogen desværre kommer til at stå alt for isoleret, ligesom der ikke drages alle de konklusioner af undersøgelserne, som der egentlig er grundlag for.

Henrik Fode

Søren Risbjerg Thomsen: *Socialstruktur og partivalg 1920-1977. En økologisk undersøgelse af folketingsvalg i Danmark*. (Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, 1979). 116 s.¹

Den foreliggende publikation er en midtvejsrapport fra et igangværende forskningsprojekt. Det væsentligste nye er et forsøg på at bruge et mere raffineret mål for partistyrke end den hidtil anvendte summariske procentandel af afgivne stemmer eller vælgere i alt. Forfatteren har valgt at arbejde med logaritmen til forholdet mellem den procentdel af de afgivne stemmer, et parti har, og den procentdel det ikke har. Undertegnede læge anmelder forekommer det, at der argumenteres overbevisende for, at det kan have sine fordele.

Dette mål har han brugt til ved faktoranalyse at finde tre hoveddimensioner til beskrivelse af partivalgets udvikling: urbanisering, status og vækst, i den videre undersøgelse operationaliseret ved henholdsvis antal beskæftigede i landbrug, antal arbejdere og antal pensionister. På grundlag af regressionskoefficienter for hvert parti ved rækken af folketingsvalg 1920-1977

tegner han figurer over udviklingen i partiernes sociale profiler. Meget kortfattet diskuterer han nogle mulige historiske forklaringer på de vigtigste iagttagelser.

Disse analyser rejser nogle problemer, som – naturligt nok – næppe er fuldt afklarede endnu. Faktoranalysen er således gennemført på et materiale fra 1970'erne, og det er tvivlsomt, om den har gyldighed for tidligere årtier. Det er navnlig den første dimension, der er knas med. Forfatteren benævner den lidt vel hastigt urbanisering. På grundlag af de fundne faktorvægte karakteriserer han den nærmere som især »en kulturel differentiering mellem på den ene side en progressiv orienteret befolkning præget af nye ideer og samlivsformer og på den anden side en traditionelt orienteret befolkning præget af kulturel konservatisme og skepsis over for nye samlivsformer« (pp. 39-40). Rent bortset fra de noget værdiladede udtryk kan det indvendes, at der her er tale om en væsentlig mindre omfattende dimension end den, urbanisering normalt leder tanken hen på, selv om den selvfølgelig har noget med sagen at gøre. Til brug for regressionsanalyserne har forfatteren af praktiske grunde operationaliseret den ved antal beskæftigede i landbrug. Men dermed er han ovre i en ny dimension, erhvervsstrukturen, som er noget helt tredje, selv om også den selvfølgelig har noget med sagen at gøre. Da han i øvrigt har bryderier med at skaffe gyldige data for mellemkrigs-tiden, idet Statistisk Departement har omklassificeret erhvervsstrukturen flere gange og ikke har publiceret stillingsstrukturen fordelt på kommuner før 1940, ville det måske være tilråde-

1. Forfatteren oplyser, at der på Institut for Statskundskab kun findes et begrænset restoplag, men at interesserede eventuelt kan få en fotokopi.